

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 188

**İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un
Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı ile
Irak Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında
Askerî Eğitim İş Birliği Mutabakat Muhtırasının
Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun
Teklifi (2/2590) ve Dışişleri Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

- **2/2590 Esas Numaralı Teklifin**

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4

- Genel Gerekçesi4

- **Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi**5

- **Dışışleri Komisyonu Raporu**6

- **Muhalefet Şerhi**9

- **Teklif Metni**10

- **Dışışleri Komisyonunun Kabul Ettiğı Metin**10

- **Mutabakat Muhtırası Metni**11

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi’nde yayımlanan 1506058 evrak numaralı “Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Mutabakat Muhtırası”nın onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Numan Kurtulmuş

İstanbul

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/2590)	
ESAS	Dışışleri Komisyonu
TALİ	Milli Savunma Komisyonu

GENEL GEREKÇE

“Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Mutabakat Muhtırası” 22 Nisan 2024 tarihinde Bağdat’ta imzalanmıştır.

Söz konusu Mutabakat Muhtırası ile esas olarak, iki ülke arasında askeri eğitim iş birliği mekanizmalarının tesis edilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, Mutabakat Muhtırasında, iki ülke arasında askeri eğitim konularında iş birliği yapılacak alanlar ile taraflardan birinin askeri eğitim kurumlarında, birliklerinde ve askeri tesislerinde eğitim görmek amacıyla kabul edilen veya eğitim iş birliği faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine iştirak eden diğer tarafın silahlı kuvvetlerine mensup personelin eğitim icra esasları, icra süresince görev, yetki ve sorumlulukları belirlenmektedir.

Mezkûr Mutabakat Muhtırasının Irak güvenlik güçlerinin kabiliyetlerinin artırılmasına, ortak tehditlere karşı mücadelede bu ülkeyle diyalogun idamesine ve bölgesel güvenliğe katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: Z-90666677-599-252995

4 Ekim 2024

Konu: Mutabakat Muhtırası

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

22 Nisan 2024 tarihinde Bağdat'ta imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Mutabakat Muhtırası”nı Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

17/01/2025

Esas No: 2/2590

Karar No: 144

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/2590 esas numaralı, “Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 14/01/2025 tarihinde yaptığı 13’üncü toplantısında görüşölmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

1. Giriş

Cumhurbaşkanlığınca 04/10/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Mutabakat Muhtırası, 08/10/2024 tarihinde İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş imzasıyla “Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 2/2590 esas numaralı Kanun Teklifi 09/10/2024 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Millî Savunma Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklif, Komisyonumuzun 28’inci Yasama Dönemi 14/01/2025 tarihli 13’üncü toplantısında Dışişleri Bakanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile, Türkiye ile Irak arasında askerî eğitim konularında iş birliği yapılacak alanlar ile taraflardan birinin askerî eğitim kurumlarında, birliklerinde ve askerî tesislerinde eğitim görmek maksadıyla kabul edilen veya eğitim iş birliği faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine iştirak eden diğer tarafın silahlı kuvvetlerine mensup personelin eğitim icra esaslarının, icra süresince görev, yetki ve sorumluluklarının belirlenmesini öngören Mutabakat Muhtırasının onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuzda Teklif’in tümü üzerinde yapılan görüşmelerde¹;

Dışişleri Bakan Yardımcısı Ayşe Berris Ekinci ve Dışişleri Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Andlaşmalar Genel Müdürü Kaan Esener tarafından;

Irak’la ilişkilerimizin stratejik, kurumsal ve sürdürülebilir bir çerçevede ele alındığı, Sayın Cumhurbaşkanımızın 22 Nisan 2024 tarihinde Irak’a gerçekleştirdikleri resmî ziyaretin Irak’la ikili ilişkilerimiz açısından bir dönüm noktası teşkil ettiği, bu ziyaret sırasında imzalanan Askerî Eğitim İş Birliği Mutabakat Muhtırası’nın Irak’la askerî eğitim alanındaki ilişkilerimizin ahdî zeminini güçlendirmeye matuf olduğu,

Anlaşma’nın Irak tarafındaki iç onay sürecinin tamamlandığı,

Mutabakat Muhtırası’nda muhtelif alanlarda eğitim iş birliğinin geliştirilmesinin öngörüldüğü ve Muhtıra’nın komşumuz Irak’la gelişmekte olan ilişkilerimizin askerî boyutunu tahkim etmesinin yanı sıra güvenlik, terörle mücadele alanında varılan anlayış birliğini ilerletmesinin hedeflendiği,

Irak’ın son dönemde PKK’nın kendileri ve bölgemiz için teşkil ettiği gerçek tehdidi daha iyi kavramaya başladığı, PKK’yı yasaklı örgüt ilan ettiği ve Irak’ın PKK’yı resmen terör örgütü olarak tanıması yönündeki beklentimizin baki olduğu,

ifade edilmiştir.

¹ Komisyonun toplantı tutanaklarına aşağıdaki bağlantı adresinden ulaşılabilir:
<https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4076>

4. Teklif Metnine İlişkin Kabuller ve Değişiklikler

Teklif'in tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklif'in 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen kabul edilmiştir.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız ile Elâzığ Milletvekili Mahmut Rıdvan Nazırlı, Teklif ile ilgili özel sözcü olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Fuat Oktay</i>	<i>Mustafa Canbey</i>	<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>
Ankara	Balıkesir	İzmir
Kâtip	Üye	Üye
<i>Derya Bakbak</i>	<i>Asuman Erdoğan</i>	<i>Ceylan Akça Cüpolo</i>
Gaziantep	Ankara	Diyarbakır
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Talih Özcan</i>	<i>Mahmut Rıdvan Nazırlı</i>	<i>Kamil Aydın</i>
Düzce	Elâzığ	Erzurum
	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
<i>Utku Çakırözer</i>	<i>Ali Şahin</i>	<i>Mehmet Güzelmansur</i>
Eskişehir	Gaziantep	Hatay
Üye	Üye	Üye
<i>Derya Ayaydın</i>	<i>Seda Gören Bölük</i>	<i>Tuğba Işık Ercan</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Oğuz Kaan Salıcı</i>	<i>İsmail Özdemir</i>	<i>Ziya Altunyaldız</i>
İstanbul	Kayseri	Konya
		(Bu raporun özel sözcüsü)
	Üye	
	<i>Metin Ergun</i>	
	Muğla	

MUHALEFET ŞERHİ

Irak ve Türkiye “ulus-devlet” anlayışıyla kuruldukları yıllardan bu yana en köklü meseleleri olan Kürt Sorununu, yani Kürt kimliği ile yüzleşme ve eşit yaşam temelinde barışçıl yollardan meseleyi çözememiş ve her iki ülke dönem dönem büyük krizlerle karşılaşmıştır. Irak’ta Saddam Hüseyin’in 24 yıllık diktatörlük döneminde Kürtlere karşı birçok soykırım girişiminde bulunulmuş ve Saddam Rejimi’nin işlediği insanlık suçları nedeniyle yargılanıp hüküm giymiştir. Geline aşamada rejimi tamamen değişen Irak’taki Kürtler federal bir sistem kapsamında kendi kendisini yönetmekle birlikte Anayasadan doğan hakları temelinde kendi gelecekleri üzerine karar verebilmektedirler.

Körfez Savaşından bu yana siyasi istikrarsızlıktan kurtulamadığı gibi, bölge devletleri ile küresel güçler arasındaki rekabetin de başat sahası haline gelmiştir. Uzun yıllar Saddam diktatörlüğüyle yönetilen Irak’ın ABD İşgali sonrasında yeniden yapılanması sancılı bir süreç olarak devam etmektedir. Özellikle IŞİD tehdidinin ülkede sebep olduğu tahribatlar Irak’ta siyasi iklimi daha da bozmuştur. Irak’ın bir yandan İran Rejimine bağlı milislerce bir yöne çekilmesi, diğer taraftan Türkiye’nin Irak sınırları içinde genişleyen askeri operasyonları ve bölgedeki sivil yerleşimleri de kapsayacak biçimde süregiden bombardımanları nedeniyle ülke bütünlüğü ve siyasal istikrarı neredeyse her gün zarar görmektedir.

Bu anlaşma, Bağdat ve Ankara yönetimleri arasında Kürt karşıtı ittifakın yeni bir aşamasını ifade etmektedir. Kürtlerin siyasi iradesinin gerektiğinde yok hükmünde sayılabilmesini ve Kürt meselesinde siyasi çözüm kanallarının kapatılmasını sağlayan bu anlaşmanın bölgesel istikrarsızlığı arttırmaktan başka bir sonuç açığa çıkarmayacağı açıktır. Kürt meselesinin uluslararası bir krize dönüşmesinde yıllardan bu yana bölge devletlerinin ısrarla sürdürdüğü güvenlikçi ve ırkçı temeldeki yaklaşımların büyük bir payı olduğunu yakın tarihten edinilen tecrübeler ispatlamıştır. Bu sebeple “terörle mücadele” adı altında geliştirilen bu devletlerarası Kürt karşıtı konseptin daha büyük krizlere sebebiyet vereceği gerekçesiyle anlaşmaya şerh düşüyoruz.

15.01.2025
Ceylan Akça Cüpolo
Diyarbakır

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
NUMAN KURTULMUŞ’UN TEKLİFİ

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ MİLLİ SAVUNMA
BAKANLIĞI İLE IRAK CUMHURİYETİ
SAVUNMA BAKANLIĞI ARASINDA
ASKERİ EĞİTİM İŞ BİRLİĞİ MUTABAKAT
MUHTIRASININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 22 Nisan 2024 tarihinde Bağdat’ta imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Mutabakat Muhtırası”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ MİLLİ SAVUNMA
BAKANLIĞI İLE IRAK CUMHURİYETİ
SAVUNMA BAKANLIĞI ARASINDA
ASKERİ EĞİTİM İŞ BİRLİĞİ MUTABAKAT
MUHTIRASININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) Teklifin 1’inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2’nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Teklifin 3’üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ MİLLÎ SAVUNMA
BAKANLIĞI**

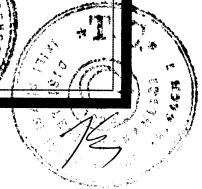
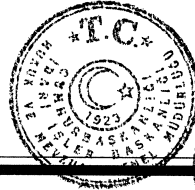
İLE

IRAK CUMHURİYETİ SAVUNMA BAKANLIĞI

ARASINDA

ASKERÎ EĞİTİM İŞ BİRLİĞİ

MUTABAKAT MUHTIRASI

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI İLE IRAK
CUMHURİYETİ SAVUNMA BAKANLIĞI ARASINDA ASKERİ EĞİTİM İŞ
BİRLİĞİ MUTABAKAT MUHTIRASI**

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı (bundan böyle "Taraf" veya "Taraflar" olarak adlandırılacaklardır);

Taraflar arasında; 09 Haziran 2009 tarihinde imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Irak Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş birliği Mutabakat Muhtırası'na" dayanarak,

Taraflar arasında mevcut olan dostça ilişkileri ve askerî eğitim alanındaki iş birliğini geliştirme isteklerini vurgulayarak,

Aşağıdaki hususlarda mutabakata varmışlardır:

MADDE I

AMAÇ

Bu Mutabakat Muhtırası, Taraflar arasındaki askerî eğitim alanındaki iş birliği mekanizmalarını tesis etmeyi amaçlar.

MADDE II

KAPSAM

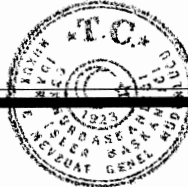
Bu Mutabakat Muhtırası'nda öngörülen hükümler; bu Mutabakat Muhtırası'nın IV'üncü Maddesi uyarınca, Taraflardan birinin askerî eğitim kurumlarında, birliklerinde ve askerî tesislerinde eğitim görmek maksadıyla kabul edilen veya eğitim iş birliği faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine iştirak eden diğer Tarafın Silahlı Kuvvetlerine mensup subay, astsubay, askerî öğrenci, uzman erbaş ve sivil personel ile onların yakınları için uygulanır.

MADDE III

TANIMLAR

Bu Mutabakat Muhtırası'nda yer alan;

1. **Mutabakat Muhtırası:** Taraflar arasında yapılan bu Askerî Eğitim İşbirliği Mutabakat Muhtırası'nı ifade eder.
2. **Gönderen Taraf:** Bu Mutabakat Muhtırası'nın uygulanması amacıyla Kabul Eden Tarafa personel, malzeme ve teçhizat gönderen Tarafı ifade eder.
3. **Kabul Eden Taraf:** Bu Mutabakat Muhtırası'nın uygulanması amacıyla ülkesinde Gönderen Tarafa ait personel, malzeme ve teçhizatı bulunan Tarafı ifade eder.

4. **Yetkili Makam:** Bu Mutabakat Muhtırası'nın uygulanması ile ilgili olarak Tarafların aşağıdaki yetkili makamlarını ifade eder:

a. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına: Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı

b. Irak Cumhuriyeti Hükümeti adına: Irak Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı

5. **Misafir Personel:** Taraflardan herhangi birinin bu Mutabakat Muhtırası'nın uygulanması amacıyla diğer Tarafa gönderdiği asker veya sivil personelini ifade eder.

6. **Yakınlar:** Misafir Personelin kendi ulusal mevzuatına göre bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocuklarını ifade eder.

7. **Komutan:** Askerî karargâha, askerî üsse veya askerî birliğe komuta eden ve kendisine bağlı olmak üzere, gönderilen askerî personelin faaliyetlerinden sorumlu olan kişiyi ifade eder.

8. **Kıdemli Personel:** Bu Mutabakat Muhtırası kapsamında gönderilen askerî/sivil grubun faaliyetlerine nezaret etmeye yetkili, Gönderen Tarafın ulusal mevzuatına uygun olarak atanmış, Misafir Personel arasındaki en kıdemli kişiyi ifade eder.

9. **Misafir Öğrenci:** Gönderen Tarafın Silahlı Kuvvetlerinde görevlendirilmek üzere, Gönderen Taraf tarafından Kabul Eden Tarafın askerî okullarına veya Kabul Eden Tarafın belirleyeceği diğer eğitim ve öğretim kurumlarına/merkezlerine gönderilen öğrenciyi ifade eder.

10. **Mübadele:** Taraflar arasında mutabakatla tespit edilecek belli dönemlerde karşılıklı olarak yapılacak faaliyeti ifade eder.

11. **Mübadele Askerî Personeli:** Bu Mutabakat Muhtırası kapsamındaki mübadele faaliyeti maksadıyla Türkiye veya Irak'ta bulunan personeli ifade eder.

12. **Mihmandar Subay:** Kabul Eden Taraf tarafından, Misafir Personele yardımcı olması maksadıyla görevlendirilen personeli ifade eder.

13. **Gizlilik Dereceli Bilgi ve Malzeme:** Ulusal güvenlik kapsamında koruma gerektiren resmî bilgi ve malzemedir. Bu sebeple ulusal güvenlik sınıflandırması uygulaması ile düzenlenir. Bu bilgi sözlü, görsel, manyetik veya basılı şekilde olabilir veya fikri mülkiyet hakları kapsamında bilgi içeren teknolojik veya cihaz formunda olabilir.

14. **Görev Tanımı:** Mübadele Askerî Personelinin görev ve sorumlulukları ile sahip olması gereken nitelikleri belirten dokümanı ifade eder.

15. **Öğretim Elemanı/Öğretmen:** Öğretim elemanı ve öğretmen kadrolarına atanan askerî personel ile devamlı veya geçici olarak görevlendirilen asker/sivil öğretim üyeleri, öğretim görevlileri ve öğretmenleri ifade eder.

16. **Hibe:** Her iki ülkenin ulusal mevzuatına uygun olarak, bir malzeme veya hizmetin başışlanması veya bedelsiz devrini ifade eder.

17. **Hizmet:** Taraflar arasında bu Mutabakat Muhtırasına göre bir işin yapılması için eğitim, teknik bilgi, destek, geliştirme, bakım, onarım, kurtarma, imha, liman ve müşavirlik desteği sağlanması ile mülkiyeti elde olmak kaydıyla ve her iki tarafın kanunlarına ve mevzuatına uygun olarak tahsis edilebilecek kara, deniz ve hava araç, gereç, silahları, bina ve araziyi ifade eder.

18. **Lojistik Destek:** Tarafların envanterinde bulunan mal ve Taraflarca üzerinde mutabık kalınacak hizmetlerin hibesi, mübadelesi, satışı, tahsisi, kiralınması ve söz konusu malzemelerin ulaştırma hizmetlerinin bedelli/bedelsiz yapılması, teknoloji transferi ve lisans verilmesini kapsar.

19. **Lojistik İşbirliği:** Tarafların, eşitlik, mütakabiliyet ve karşılıklı menfaatlerine uygun olarak lojistik alanda gerçekleştirecekleri faaliyetleri ifade eder.

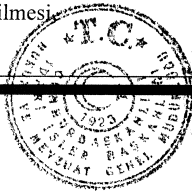
20. **İkmal Maddesi:** Tarafların Silahlı Kuvvetlerinin; donanım, bakım ve onarım, idame ve eğitim faaliyetleri için zaruri olan her cins araç, gereç, makine, teçhizat, hammadde, silah, mühimmat, ana malzeme, kimyevi malzeme, yedek parça, giyecek, yiyecek, yakacak, akaryakıt, ilaç (tıbbi sarf malzemeleri, sağlık sınıfı ana malzemeleri ile sağlık eğitim yardımcı malzemeleri), donatım ve eğitim malzemelerini ifade eder.

MADDE IV

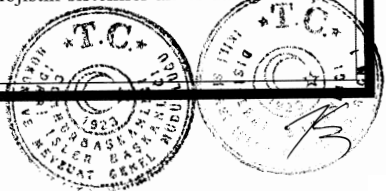
İŞBİRLİĞİ ALANLARI

Taraflar, aşağıda sıralanmış olan alanlarda eğitim iş birliği faaliyetlerini gerçekleştirebilirler:

1. Askerî okul, eğitim ve öğretim merkezleri veya Kabul Eden Tarafın belirleyeceği diğer eğitim kurumlarında verilen eğitim, öğretim ve kurslar,
2. Birlik, karargâh veya kurumlarda görev başı eğitimi,
3. Eğitim ve öğretim kurumları arasında karşılıklı/tek taraflı Misafir Personel, Misafir Öğrenci veya öğretim elemanı/öğretmen değişimi,
4. Eğitim ve öğretimin geliştirilmesine yönelik karşılıklı temas ziyaretleri ve bilgi alışverişi,
5. Tatbikat/ortak tatbikat/eğitim/yarışma/müsabaka ve benzeri faaliyetler ile bunlarla ilgili ihtiyaç duyulması durumunda yapılacak toplantılara fiili veya gözlemci olarak katılım sağlanması,
6. Milli Savunma Üniversitesi ve Askerî Haritacılık Okullarında verilen eğitimler,
7. Eğitim ve öğretim kurumlarında yüksek lisans ve doktora eğitimleri,
8. Misafir Personel, danışman ve birlik değişimi,
9. Silahlı Kuvvetler arasında askerî iş birliği ve temas ziyaretleri,
10. Heyet mübadeleleri,
11. Askerî tarih, arşiv, yayım ve müzecilik,
12. Lojistik konularda eğitim alanında iş birliği,
13. Askerî tıp ve sağlık hizmetleri alanında iş birliği,
14. Barışı koruma, insani yardım gibi savaş haricindeki harekât eğitimleri alanında iş birliği,
15. Elektronik harp alanında iş birliği,
16. Bireysel eğitim ve mesleki gelişim amaçlı personel değişimi,
17. Yerinde dil kursları için personel görevlendirilmesi,

18. Haritacılık ve hidrografi alanında iş birliği,
19. Askerî, bilimsel ve teknolojik araştırma alanlarına ilişkin bilgi ve tecrübe değişimi,
20. Sosyal, sportif ve kültürel etkinlikler,
21. Personel planlama, temin, yetiştirme, istihdam ve özlük işlemleri konularında eğitim, bilgi mübadelesi ve temas ziyaretleri,
22. Askerî istihbarat konularında eğitim alanında iş birliği,
23. Özel Kuvvetler Komutanlıkları ve Komando birlikleri arasında eğitim alanında iş birliği,
24. Askeri hukuk sistemleri alanında eğitim iş birliği,
25. El yapımı patlayıcı ile mücadele, patlayıcı madde imhası ve mayın faaliyetlerine ilişkin iş birliği, eğitim ve tecrübe/bilgi paylaşımı,
26. Muhabere, Elektronik, Bilgi Sistemleri, Elektronik Harp ve Siber Savunma ve Güvenlik alanlarında eğitim iş birliği,
27. Her iki ülkenin imkânları dâhilinde ve mütakabiliyet prensibi çerçevesinde, ülkelerin yasalarına uygun olarak liman ziyaretleri ve liman yaklaşımları,
28. İnsansız Hava Araçları alanında eğitim iş birliği,
29. Piyade ve diğer sınıflarda eğitim iş birliği,
30. Silah, araç ve teçhizat alanında eğitim iş birliği,
31. Hava ve Kara Havacılık Kuvvetleri alanında eğitim iş birliği,
32. Deniz Kuvvetleri alanında eğitim iş birliği,
33. Komuta ve Kontrol Sistemlerinin kullanımı alanında eğitim iş birliği (Simülasyon),
34. Eğitim Simülatörleri alanında iş birliği (Eğitim yardımcı materyalleri),
35. Gönderen Tarafın belirlediği önceliklere göre her sınıf için eğitim alanında iş birliği,
36. Savunma planlaması ve kapasite geliştirme alanında iş birliği,
37. Basın ve Halkla İlişkiler alanında eğitim iş birliği,
38. Kodlandırma Sistemleri alanında eğitim iş birliği,
39. Eğitim ve öğretim kadrolarının hazırlanması ve geliştirilmesi alanında iş birliği,
40. Astsubaylara yönelik bir sistem geliştirme alanında iş birliği,
41. Afet yönetimi (doğal ve insani) alanında eğitim ve iş birliğinin geliştirilmesi,
42. Terörizmle Mücadele dâhil, İç ve Asimetrik savaşlar alanında eğitim iş birliği,
43. Lojistik eğitim iş birliği, lojistik destek ve lojistik sistemler alanında eğitim iş birliği.

MADDE V

İŞ BİRLİĞİNİN USULLERİ

1. Eğitim ve öğretim, Kabul Eden Tarafın mevzuatının öngördüğü koşullara göre verilir.
2. Bu Mutabakat Muhtırası'na uygun olarak, Gönderen Taraf tarafından sunulacak bir eğitim talebi, eğitim veya kursun başlamasından önceki yılın en geç Mart ayında Kabul Eden Taraf nezdinde bildirir. Talebin alınmasını müteakip, Kabul Eden Taraf bu talebi kendi olanakları dâhilinde inceleyerek Gönderen Tarafa cevabını bildirir.
3. Öngörülemeyen istisnai durumlarda, özellikle bu Mutabakat Muhtırası'nda öngörülen kısa süreli eğitimler ile diğer eğitimler konusunda Taraflar, taleplerini yazılı resmi bildirimle iletir. Taraflar arasında yapılacak istişare sonucunda ve imkânların izin verdiği ölçüde, bu kapsamdaki ilave talepler planlı ihtiyaçlara dâhil edilebilir.
4. Eğitimlerin, Kabul Eden Tarafın lisanında gerçekleştirilmesi esastır. Ancak Gönderen Taraf tarafından talep edildiği takdirde ve Kabul Eden Tarafın uygun görmesi halinde, üç aydan az süreli eğitimler tercüman yardımıyla verilebilir. Eğitimin tercüman vasıtasıyla verilmesi durumunda, eğitim maksatlı tercüme/tercüman giderleri Gönderen Taraf tarafından karşılanır.
5. Kabul Eden Tarafın gerekli düzenlemeleri yapabilmesi amacıyla; Gönderen Taraf tarafından eğitime nihai katılım kararı, kursiyer sayısı, uçuş bilgileri ve diğer bilgiler eğitim başlangıç tarihinden itibaren en az 45 (kırk beş) gün önce Kabul Eden Tarafa bildirir. Bildirimlerin zamanında yapılmaması halinde, Kabul Eden Taraf kurs/eğitim talebini sonraki bir zamana erteleme veya tamamen iptal etme hakkına sahip olur.
6. İşbirliği; her iki Tarafın yasal düzenlemelerine saygı çerçevesinde, mütakabiliyet ve karşılıklı çıkar esasına göre gerçekleştirilir.
7. Lojistik iş birliği veya lojistik destek çerçevesinde yürütülecek faaliyetler, Tarafların diğer ülkelerle imzalamış olduğu yürürlükteki anlaşmalarından kaynaklanan üçüncü tarafa transfer kısıtlarına uygun olarak icra edilir.
8. Tarafların bu Mutabakat Muhtırası, diğer anlaşmalar, protokoller ve düzenlemeler uyarınca, hibe şeklinde veya bedeli mukabili birbirlerine verecekleri veya ortak üretecekleri malzemeler, ikmal maddeleri, teknik bilgi ve belgeler, önceden karşılıklı mutabakat sağlanmadan üçüncü bir tarafa devredilemez.
9. Bu Mutabakat Muhtırası kapsamında bulunan iş birliği alanlarında; Tarafların envanterinde bulunan mal ve Taraflarca üzerinde mutabık kalınacak hizmetlerin hibesi, mübadelesi, satışı, tahsisi, kiralanması ve söz konusu malzemelerin ulaştırma hizmetlerinin bedelli/bedelsiz yapılması, teknoloji transferi ve lisans verilmesi gerçekleştirilebilecektir.

MADDE VI

EĞİTİM KOŞULLARI

1. Misafir Personelin ve Misafir Öğrencinin eğitimi, eğitimin verildiği askerî kurum veya birliklerin programlarına uygun olarak sağlanır. Konular ulusal güvenlikle ilgili hususları içerdiği takdirde kısıtlama uygulanabilir.

2. Her iki tarafın kanunlarına ve mevzuatına uygun olarak, Kabul Eden Taraf, eğitim süresince Misafir Personele ve Misafir Öğrenciye gerekli teçhizat ve malzemelerden hangilerini sağlayacağını ve eğitim bitiminde bunlardan hangilerinin Kabul Eden Tarafa iade edileceğini belirtir.

3. Eğitim ve öğretim için gönderilecek personel, Kabul Eden Tarafın Yetkili Makamı tarafından tespit edilen ölçütlere göre Gönderen Tarafça seçilir. Kabul Eden Taraf tarafından tespit edilen ölçütlere haiz olmayan personel, eğitim ve öğretim için kabul edilmez.

4. Sınav şekilleri ve eğitimle ilgili hususlar, Kabul Eden Taraf tarafından tespit edilir.

5. Söz konusu eğitim ve öğretimin icrası için Taraflarca gerekli görülmesi halinde 1 (bir) aydan uzun süreli ve/veya hayati risk içeren eğitimler için bu Mutabakat Muhtırası'na dayanan protokoller yapılabilir. Bu protokoller aşağıdaki hususları veya lüzumlu görülen diğer hususları içerebilir:

- a. Eğitimin konusu,
- b. Eğitimin yeri,
- c. Eğitimin dili, süresi ve şartları,
- d. Eğitim süresince askerî personelin hak ve ödevleri,
- e. Eğitimin başlama ve bitiş zamanı ile eğitime katılacakların sayısı,
- f. Eğitim verilecek personelde aranan nitelikler,
- g. Eğitim süresince askerî personelin güvenliğinin sağlanma yöntemi,
- h. Askerî kişilerin sigortalanma yöntemi,
- i. Hasar ve kayıpların telafi edilme yöntemi,
- j. Eğitim ve öğretime ilişkin ödeme usul ve esasları ile ödemelerin güvence altına alınması,
- k. İaşe, ibate ve ulaşım ile ilişkin düzenlemeler.

6. Kabul Eden Taraf tarafından, Misafir Personel ve Yakınlarının ikametleri, güvenlikleri ve diğer kolaylıklardan yararlanmaları için gerekli tedbirler alınır.

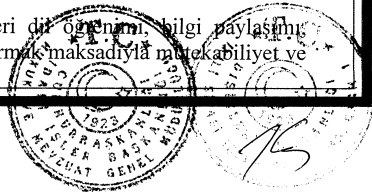
7. Eğitim/kurslara katılmak üzere gönderilen ve belirlenmiş kurs programını tamamıyla gören, kurs koşullarına göre düzenlenmiş sınavlarda başarılı olan, tez/projeleri başarıyla hazırlayan personele, uygun ihtisası ya da eğitim programını (bilimsel derece) tamamladığını gösterir belge verilir. Diploma (belge, sertifika) denkliği millî mevzuata göre Gönderen Taraf Yüksek Öğrenim Kurumlarının onayına tabidir.

MADDE VII

PERSONEL MÜBADELESİNE İLİŞKİN GENEL HUSUSLAR, YÜKÜMLÜLÜKLER VE KOŞULLAR

Taraflar personel mübadelesi konusunda çeşitli vesilelerle anlaşmaları halinde aşağıda sunulan yükümlülükleri yerine getirirler:

1. Uzun süreli nitelikli personel görevlendirilmeleri, diğer öğrenim, bilgi paylaşımı, tecrübe teatisi ve/veya ortak kültür ve anlayış oluşturma maksadıyla mutakabiliyet ve karşılıklı çıkar esasına göre gerçekleştirilir.

2. Görevlendirilecek personel sayısı, nitelikleri ile hangi konularda mübadele yapılacağı veya devam eden mübadele faaliyetlerine ilişkin değişiklik/iptaller, iki ülke arasında icra edilen resmî toplantılar ve/veya üst düzey ziyaretlerde istişare edilerek mutabakatla belirlenir. Mübadele Askerî Personeli, Kabul Eden Taraf tarafından niteliği ve uzmanlığının gerektirdiği yerde, Gönderen Tarafın yazılı onayını müteakip görevlendirilir. Taraflarca karşılıklı olarak aksi belirlenmediği takdirde;

a. Ana dilde konuşan dil öğretmenleri Millî Savunma Üniversitesi (Yabancı Diller Yüksek Okulu vb.) ve Kuvvet Komutanlıklarına bağlı okullarda (sınıf okulları eğitimi),

b. Akademik personel Millî Savunma Üniversitesinde,

c. Askerî konularda uzman personel ilgili sınıf okullarında,

d. Birlik komutanları (Tabur Komutanı, Tabur Komutanı Yardımcısı, Takım/Bölük Komutanı, Takım/Bölük Astsubayı ve/veya bu kadroların yardımcısı ile diğer kuvvetlerde bu kadroların eşiti) askerî okullarda ve/veya mutabık kalınacak diğer birliklerde,

e. Karargâh subayları, Kuvvet Karargâhı veya müsaade edilen büyük Karargâhlarda veya mutabık kalınacak birliklerde görev yapar.

3. Bu kapsamdaki Mübadele Askerî Personelinin görevlendirmeleri en az altı ay sürelerle yapılır. Ancak mübadelenin niteliğine göre, görev süresi ve periyodu gerektiğinde iki ülkenin mutabakatı ve yazılı onayı ile değiştirilebilir.

4. Taraflar, personel mübadelesine ihtiyaç duyulmadığı ya da her iki tarafın karşılıklı çıkarlarına hizmet etmediği konusunda mutabık kalmaları hâlinde, ilgili mübadeleyi sonlandırma veya mübadele konusunda ve süresinde değişiklik yapabilirler.

5. Gönderen Taraf, mübadele kapsamında görevlendireceği personeli aşağıda belirtilen özelliklerde seçer:

a. Belirlenen pozisyonun görevlerini yerine getirmek için gerekli eğitim, öğretim ve uzmanlık deneyimi olur.

b. Görevlendirilen personel, Gönderen Tarafın askerî kadrolarında istihdam edilen personel olur.

c. Kabul Eden Tarafın ulusal politikalarına, millî değerlerine, kültürüne ve yaşam biçimine uygun hareket edebilecek yetenekte olur.

d. Mübadele Askerî Personeli görevini yerine getirmek için Kabul Eden Taraf tarafından şart koşulan güvenlik kleransına sahip olur.

6. Gönderen Taraf, yukarıda belirtilen özelliklere sahip Mübadele Askerî Personeli bağımsız olarak seçip görevlendirme hakkına sahiptir. Görevlendirilen Mübadele Askerî Personelinin belirtilen özelliklerde olmaması, disiplinsizliği, nazarı bilgi yetersizliği, kabiliyet eksikliği gibi nedenler ile sağlık veya fizyolojik nedenlerle ya da kendi isteği ile mübadele programından ayrılması veya bazı nedenlerden dolayı kendisinden beklenen görevleri yerine getiremeyeceğinin anlaşılması durumunda, Gönderen Taraf gerekçe talep etmeden Mübadele Askerî Personelini geri alır ve yerine başka bir personel görevlendirir. Bu durumda Kabul Eden Taraf, Gönderen Tarafa askerî ataşelikler aracılığı ile yalnızca Mübadele Askerî Personelinin değiştirilmesine ilişkin yazılı talebini bildirir.

7. Gönderen Taraf, gerekli hazırlıkların yapılabilmesi için Mübadele Askerî Personelinin rütbe, sicil numarası, isim, doğum tarihi, öz geçmişi (akademik kariyer bilgileri dâhil) ve kan grubu, istenen ön koşullara ve niteliklere sahip olduklarını gösteren onaylı belge/yazıyı, mübadele başlamadan 1 (bir) ay önce Kabul Eden Tarafa gönderir.

8. Mübadele Askerî Personeline hiçbir komuta ve kontrol sorumluluğu verilmez. Mübadele Askerî Personeli yalnızca ilgili faaliyet/eğitime ilişkin görevlerde kullanılır. Mübadele Askerî Personeli müfredat hazırlığı, ölçme ve değerlendirme yapmaz, ancak kursiyerler hakkında kanaat ile varsa müfredatı geliştirici önerilerde bulunabilir.

9. Mübadele Askerî Personeli ile Kabul Eden Tarafın askerî personeli arasındaki ilişkiler askerî teamüller içinde yürütülür. Mübadele Askerî Personeli eğitim müfredatı, idari faaliyetler veya diğer hususlarda gerektiği zaman Mihmandar Subaya danışır.

10. Mübadele Askerî Personeli icra edilecek faaliyetlere yönelik kendi hükûmeti/görev yaptığı komutanlığı tarafından yayımlanan resmî kitap, dergi, çoklu ortam (multimedya) araçlarını getirebilir. Bu yayınların görev yapan birlik içinde dağıtımı Mihmandar Subay vasıtasıyla yapılır.

11. Mübadele Askerî Personeli, ders, eğitim ve diğer ortamlarda konusu suç oluşturacak veya hukuki sonuç doğuracak konuları kursiyer/öğrenci personel ile tartışmaz veya gündeme getirmez.

12. Mübadele Askerî Personeli, uygulanan günlük ve haftalık çalışma saatlerine uyar. Ancak ülkesinin millî ve dinî günlerinde yetkili makamının yazılı onayı ile izinli sayılır.

13. Mübadele Askerî Personeli, Kabul Eden Tarafın birlik ve kurumları içerisinde kendi Silahlı Kuvvetlerinin üniformasını, eğitim ve çalışma faaliyetlerinde Kabul Eden Tarafın sağlayacağı kıyafetleri, bunların dışındaki faaliyetlerinde ise sivil kıyafetlerini giyer.

14. Mübadele Askerî Personeli, Kabul Eden Tarafın mevzuatı doğrultusunda tüm masrafları kendisi tarafından karşılamak şartıyla Yakınlarını da getirme hakkına sahip olur.

15. Mübadele Askerî Personeli, hiçbir surette bağımsız komutanlık yapılmasını gerektirecek görevlere ya da yasa veya yönetmelikler uyarınca sadece Türkiye Cumhuriyeti / Irak Cumhuriyeti Hükûmetinin bir subayı ya da çalışanına verilebilecek sorumluluklara tabi olacağı görevlere atanmaz.

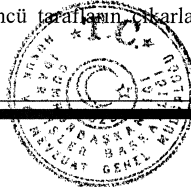
16. Mübadele Askerî Personeli, barışı koruma dâhil herhangi bir askerî harekât ve manevrada görevlendirilmez. Ancak tatbikatlara gözlemci statüsünde katılım sağlanabilir. (Türkiye’de icra edilecek tatbikatlara, ilgili tatbikatın millî/yabancı gözlemci planı çerçevesinde gözlemci statüsünde katılım sağlanabilir.)

17. Taraflarca başka bir şekilde kararlaştırılmadığı takdirde, Mübadele Askerî Personeli görev yaptığı birliğin/kurumun bulunduğu garnizon il sınırları içerisinde ikamet eder.

MADDE VIII

GİZLİLİK DERECELİ BİLGİ VE MALZEMENİN GÜVENLİĞİ

1. Bu Mutabakat Muhtırası kapsamında temin edilen veya üretilen gizlilik dereceli tüm bilgiler, belgeler, maddi ve fikrî mülkiyet hakları ile askerî malzeme, Taraflar arasında akdedilecek müteakip mutabakat muhtıraları, protokoller ve düzenlemelere uygun olarak amaçları doğrultusunda mübadele edilir, kullanılır ve muhafaza edilir.
2. Taraflar ulusal mevzuatlarına uygun olarak, bu Mutabakat Muhtırası'nın uygulanması veya ortak faaliyetlerin yerine getirilmesi kapsamında mübadele edilecek bilgi, doküman, malzeme ve teçhizata ait tüm bilgilerin korunmasını sağlar. Bu çerçevede, aynı derecede gizlilik derecesi taşıyan kendilerine ait bilgilerin korunması için uygulanan önlemleri alır. Gizlilik dereceleri: Çok Gizli, Gizli, Hizmete Özel olarak sınıflandırılır.
3. Gizlilik dereceli bilgi ve malzeme, bu bilgi ve malzemeleri sağlayan Tarafın yazılı ön onayı olmadan ifşa edilemez ve üçüncü bir tarafla paylaşamaz (veya üçüncü bir tarafa devredilemez).
4. Gizlilik dereceli bilgi ve malzeme, sadece hükümetler arası kanallar yoluyla veya Taraflarca belirlenen güvenlik makamlarınca uygun bulunan diğer kanallardan mübadele edilir. Bilginin gizlilik derecesi, bilgiyi sağlayan Tarafça belirlenir.
5. Taraflar, Mutabakat Muhtırası sona erdiğinde dahi, mübadele edilen gizlilik dereceli bilgi ve malzemenin korunması ve gizlilik derecesinin kaldırılmasının önlenmesinden sorumlu olmaya devam eder.
6. Taraflar, ulusal mevzuatları ve taraf oldukları uluslararası anlaşmalar çerçevesinde, bu Mutabakat Muhtırası kapsamında oluşturulacak ve devredilecek fikrî mülkiyet haklarının etkin bir şekilde korunmasını sağlar. Bu Mutabakat Muhtırası bağlamında, fikrî mülkiyet kavramı 14 Temmuz 1967 tarihinde Stockholm'de imzalanmış olan Dünya Fikrî Mülkiyet Örgütü'nü kuran Anlaşmanın 2'nci maddesinde tanımlandığı şekilde anlaşılır.
7. İhtiyaç duyulması halinde; Taraflar arasında, Madde IV'te belirtilen iş birliği alanlarının her biri için yetkilendirilmiş olan makamların sorumluluğunda, bu Mutabakat Muhtırası kapsamında mübadele edilen gizlilik dereceli bilgi ve malzemenin transferi, kullanılması ve korunması konusunda her iki ülkenin ulusal mevzuatına uygun olarak ayrı bir güvenlik anlaşması imzalanabilir.
8. Bu Mutabakat Muhtırası'nın hükümlerinin uygulanması sırasında elde edilen bilgi, Taraflardan biri tarafından diğer Tarafın veya üçüncü tarafların çıkarları aleyhine kullanılamaz.

9. Taraflar, gizlilik dereceli bilgi ve malzemeye erişimin, bilmesi gereken prensibine göre ve uygun güvenlik kleransına sahip personel tarafından yapılmasını sağlar.

10. Bu Mutabakat Muhtırası'nın uygulanması kapsamında mübadele edilen bilgilerin beklenmedik şekilde ifşa olması halinde, bu durumu tespit eden Taraf, diğer Tarafı durumdan derhal haberdar eder.

11. Taraflarca millî sırlarla ilgili konularda kısıtlamalar konulabilir.

MADDE IX

TARAFLARIN DİĞER ULUSLARARASI ANLAŞMALARDAN DOĞAN TAAHHÜTLERİ

Bu Mutabakat Muhtırası'nın hükümleri, Tarafların diğer uluslararası anlaşmalardan doğan hak ve taahhütlerini etkilemez ve diğer devletlerin çıkarları, güvenliği ve ülke bütünlüğüne karşı kullanılamaz.

MADDE X

ÖZEL HUSUSLAR

1. Eğitimleri süresince ve Kabul Eden Tarafın ülkesinde bulundukları sürece, Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenciler; üçüncü bir ülke ile girilen herhangi bir silahlı çatışmaya iştirak etmemek ve Kabul Eden Tarafın menfaatlerine ve iç güvenliğine halel getiren faaliyetlerde yer almamakla yükümlüdürler. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenciler, Kabul Eden Tarafa bulundukları süre boyunca, bu Mutabakat Muhtırası'nda belirlenenler dışında herhangi bir faaliyette bulunmazlar.

2. Misafir Personel ve Misafir Öğrencilerden; ders başarısızlığı, disiplinsizlik, sağlık vb. nedenlerle eğitim ve öğretimi takip edemeyecek vaziyette olanların durumu, eğitim veren ilgili komutanlık, okul veya enstitü müdürlükleri ile fakülte dekanlıklarının kararıyla belirlenir. Bunların ilişkilerinin kesilmesi ve eğitim veya öğretimlerine son verilmesi işlemi, Yetkili Makamların onayından sonra uygulanır.

3. Gönderen Taraf; gerekli gördüğü takdirde, herhangi bir zamanda ve sebep göstermeksizin Kabul Eden Tarafta bulunan Misafir Personeli ve Yakınları ile Misafir Öğrencileri geri çağırma hakkını saklı tutar. Kabul Eden Taraf, bu şahısların mümkün olan en kısa zamanda ülkelerine dönmeleri için gerekli kolaylıkları sağlar.

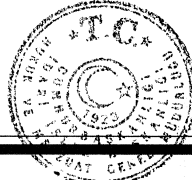
4. Savaş, silahlı çatışma, toplumsal başkaldırı ve uluslararası kriz gibi olağanüstü durumlarda; Kabul Eden Taraf, Gönderen Taraftan personelini geri çağırmasını talep edebilir. Gönderen Taraf, bu talebi derhal karşılar.

MADDE XI

HUKUKİ HUSUSLAR

1. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenci; giriş, ikamet ve çıkış dâhil, Kabul Eden Taraf ülkesinde bulundukları sürece Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatı ve yargı yetkisine tabidirler. Kabul Eden Tarafın yargı yetkisinin uygulandığı ve hüküm içeriğinin Gönderen Tarafın mevzuatında bulunmayan bir cezayı öngördüğü hallerde, her iki tarafın mevzuatında yer alan bir ceza türü uygulanır.

2. Kabul Eden Taraf, Misafir Personel, Yakınları veya Misafir Öğrencilerin gözetimine alınması veya tutuklanması halinde Gönderen Tarafı derhal durumdan haberdar eder.
3. Misafir Personel, Yakınları veya Misafir Öğrencilerin, Kabul Eden Tarafı yasal bir soruşturmayla veya yargılanmaya muhatap olması durumunda, bu kişi Kabul Eden Taraf vatandaşlarına sağlananlardan az olmamak koşulu ile genel olarak kabul edilmiş hukuki korumadan istifade etme hakkına sahiptir.
4. Kabul Eden Tarafın mevzuatını ihlal ettikleri takdirde, Misafir Öğrenci ve Misafir Personelin faaliyetlerine son verilebilir.
5. Gönderen Tarafın Kıdemli Personeli, kendi askerî hizmet ve disiplin yasalarının hükümleri uyarınca, Gönderen Tarafın personeline disiplin tedbirlerini uygulamaya yetkilidir.
6. Disiplin işlemleri:
 - a. Misafir Personel, Mübadele Askerî Personel ve Misafir Öğrenciler; bulundukları kıta, karargah ve kurumlarda uygulanan disiplin kurallarına uyarlar.
 - b. Misafir Öğrenciler, disiplin cezaları yönünden Kabul Eden Tarafın mevzuatına, Misafir Personel ise Gönderen Tarafın mevzuatına tabidir. Gönderen Taraf, Misafir Personel üzerindeki disiplin yetkisini, Kabul Eden Tarafın ülkesinde muhafaza eder. Ancak Kabul Eden Tarafın yetkili askerî makamları, emrindeki Misafir Personele görevin gerektirebileceği emirleri verebilecektir.
 - c. Tarafların askerî yetkililerince, yalnızca birlik eğitimlerinde uygulanmak üzere, disiplin işlemlerine ilişkin esasları belirlemek, disiplin cezaları ve uygulama esaslarını kararlaştırmak, uyuşmazlıkları çözmek maksadıyla komisyon kurulabilir. Komisyonun kararları tutanak altına alınır, tarafları bağlayıcı nitelikte kabul edilir. Disiplin cezaları, Misafir Personelin eğitim gördüğü kıta, karargâh ve kurumun amirinin teklifi ile Gönderen Tarafın Kıdemli Personeli tarafından ilgili ülkenin usul ve esaslarına göre verilir.
 - d. Mübadele Askerî Personeli kendi ulusal komuta zincirinin komutası ve kontrolü altında kalır. Ancak, bu husus Mübadele Askerî Personelinin bu Mutabakat Muhtırası ve görev tanımında belirtilen görevleri layıkıyla yerine getirmesini engelleyecek şekilde yorumlanamaz ya da kullanılamaz.
 - e. Gönderen Taraf Mübadele Askerî Personeli amirleri, Kabul Eden Taraf tarafından verilen ve Mübadele Askerî Personelinin fonksiyonel görev sorumluluklarıyla ilgili kanuni emirleri yerine getirmesini emrederler. Kabul Eden Taraf amirleri, Kabul Eden Taraf personelinin görevle ilgili olmak kaydıyla Mübadele Askerî Personelinin verdiği emirleri yerine getirmesini emrederler. Mübadele Askerî Personeli ve Kabul Eden Taraf personeli arasında komuta ilişkisi yoktur. Bununla birlikte; sadece birlik komutanı olarak atanan Mübadele Askerî Personeli görev tanım formunda belirtilen görevlerin icrasına yönelik yalnızca emrindeki personeline emir verme yetkisini haizdir.

f. Gönderen Taraf ya da Kabul Eden Taraf hükümetlerinin disiplin kanunları çerçevesinde disiplinsizlik eyleminde bulunan Mübadele Askerî Personeli, Gönderen Tarafça idari veya disiplin işlemi yapılması görüşü ile Mübadele Programından geri çekilebilir. Bununla birlikte, Mübadele Askerî Personeline Kabul Eden Taraf tarafından disiplin işlemi uygulanmaz. Mübadele Askerî Personeli, Kabul Eden Taraf personeli üzerinde doğrudan disiplin yetkisine sahip olmaz, Taraflar Mübadele Askerî Personeline idari ya da disiplin işlemi uygulanması konusunda iş birliği yapar. Taraflar başka şekilde anlaşmazlar ise Mübadele Askerî Personeli astlarına karşı disiplin yetkisini aşağıda belirtildiği şekilde kullanır;

(1) Disiplin ceza talebini, görev yaptığı kurum/birliğin komuta silsilesini takip ederek bir üst amirine yazılı olarak iletir.

(2) Kabul Eden Tarafın yetkili amiri bu talebi en kısa sürede sonuçlandırarak ilgiliyi yazılı olarak bilgilendirir.

MADDE XII

MALİ HUSUSLAR

1. Bu Mutabakat Muhtırası kapsamında bulunan iş birliği faaliyetlerinin icrası maksadıyla görevlendirilen Misafir Personel, Mübadele Askerî Personeli ve Misafir Öğrencilere ilişkin özlük hakları, ücret ve mali yükümlülüklerden (maaş/harcılık, iâşe, ibate, ulaşırma ve diğcr mali hakları) Gönderen Taraf sorumludur.

2. Ancak, Gönderen Tarafça talep edildiğı takdirde; eğitim ve öğretim maksadıyla görevlendirilen Misafir Personel ve Misafir Öğrenciler için aşağıdaki hususların karşılanıp karşılanmayacağına ve karşılanma esaslarına Kabul Eden Taraf karar verir;

a. Misafir Personel için;

(1) Aylık maaş (Usul ve esaslar Kabul Eden Taraf tarafından belirlenir),

(2) Tatbikat, eğitim ve öğretim masrafları (ücretli, tenzilatlı veya ücretsiz),

(3) Giyim-kuşam (esasları Kabul Eden Taraf tarafından belirlenir),

(4) Uzmanlık eğitimi gören doktorlar için nöbet ücreti,

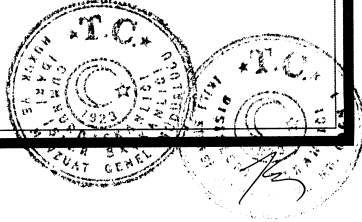
(5)Yurt içi ve yurt dışı ulaşım (usul ve esaslar kabul eden tarafça belirlenir-),

(6)- İâşe,

- Aylık maaş ödenen Misafir Personelin iâşe ve ibatesi (Kabul Eden Tarafça karşılanmaz-).

(7) İbate (Kabul Eden Tarafça belirlenecek konaklama yeri),

(8) Diğcr lojistik ihtiyaçlar.

b. Misafir Öğrenciler için;

- (1) İaşe,
- (2) İbate (Kabul Eden Tarafça belirlenecek misafirhane veya tesiste),
- (3) Harçlık (esaslar ve miktar Kabul Eden Tarafça belirlenir.),
- (4) Eğitim-öğretim masrafları (ücretli, tenzilatlı veya ücretsiz),
- (5) Giyim-kuşam (esasları Kabul Eden Taraf tarafından belirlenir),
- (6) Tıp Fakültesi 6'ncı sınıf öğrencilerine intörn eğitimi döneminde ödenen (Kabul Eden Tarafça belirlenecek şart ve miktarlarda) ücretler (Bahse konu ücretlerin ödenmesi durumunda harçlık verilmez).
- (7) Yurt içi ve yurt dışı ulaşım (usul ve esaslar Kabul Eden Tarafça belirlenir).

3. Türkiye'de verilecek Türkçe lisan kursları (akademik eğitimlerde verilen lisan hazırlık sınıfları dâhil) ile Irak'ta verilecek Arapça lisan kursları ücretsizdir. Yüksek maliyet gerektiren eğitimler (uçuş eğitimi, fizyolojik eğitim, dalgıç eğitimi, serbest çıkış kulesi eğitimi vb.) tam ücretli olarak verilebilir.

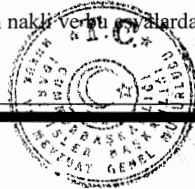
4. Misafir Öğrenci ve Misafir Personel, Kabul Eden Tarafı kesin olarak terk ederken kendi borçları ile Yakınlarının borçlarını tasfiye eder. Acil geri çekme halinde, Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrencilerin borçları Kabul Eden Taraf tarafından düzenlenecek, yapılan harcama tutarını gösteren ve ilgili makam tarafından onaylanmış belgeye istinaden Gönderen Taraf tarafından ödenir. Misafir Personel ve Misafir Öğrencilerin tasfiye etmediği şahsi borçları için Gönderen Taraf tarafından gerekli tedbir alınır.

5. Eğitim ve öğretim giderleri ulusal mevzuata uygun olarak, Gönderen Taraf tarafından, her eğitim ve öğretim süresinin sonunda yapılan ve güvence altına alınan harcama tutarını gösteren ve ilgili makam tarafından onaylanmış belgenin alınmasını takip eden 30 (otuz) gün içinde (bir ay ve daha kısa süreli eğitimlerde peşin ödeme yapılır), Kabul Eden Tarafın yetkili makamı tarafından belirlenen banka nezdinde açılan hesaba ABD doları cinsinden yatırılır. ABD doları cinsinden transfer yapılamaması hâlinde Kabul Eden Taraf tarafından belirlenen ve konvertibl olan para biriminden ödeme yapılır.

6. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenciler, giriş, kalış ve çıkışları süresince, Kabul Eden Tarafın yürürlükteki vergi hukukuna tabidir.

7. Mübadele Askerî Personelinin her türlü mali ve özlük hakları ile göreviyle ilgili tüm masraf ve harcamaları Gönderen Taraf tarafından karşılanır. Gönderen Taraf, Mübadele Personelinin aşağıda belirtilenler de dâhil, fakat bunlarla sınırlı olmamak üzere görevi ile ilgili tüm masraf ve harcamalarını karşılar:

- a. Mübadele Askerî Personelin maaşı, tüm ödenekleri ve istihkakı,
- b. Mübadele Askerî Personelinin, Kabul Eden Tarafa gidiş-dönüş seyahatleri de dâhil, görevi ile ilgili tüm seyahat harcamaları,
- c. Mübadele Askerî Personelinin şahsi eşyalarının nakli ve taşıma sırasında meydana gelebilecek kayıp ve hasarlar,

d. Mübadele Askerî Personelinin bu Mutabakat Muhtırası dışında kalabilecek resmi eğitim ile ilgili harcamaları,

e. Görevi sona eren veya erdirilen Mübadele Askerî Personelinin dönüşü ile ilgili tüm harcamalar,

f. Mübadele Askerî Personelinin askerî haberleşme imkânları haricinde kullanmış oldukları haberleşme vasıtalarının giderleri (Mübadele Askerî Personelinin şahsi sorumluluğudur.),

g. Mübadele Askerî Personeli şahsi harcamalarını kendisi karşılar. Kabul Eden Tarafın, Mübadele Askerî Personeline yönelik hiçbir maddi sorumluluğu yoktur.

8. Tarafların karşılıklı mutabakatı ile hizmetten faydalanan ülkenin sınırları içinde yerinde hizmet sağlanmasının kararlaştırılması durumunda, ortaya çıkan maliyetler hizmetten faydalanan Tarafça karşılanır. Ancak talep edilmesi veya uygun görülmesi halinde, bu maliyetlerin kısmen ya da tamamen karşılanmasına hizmeti sunan Taraf karar verir.

MADDE XIII

TAZMİNAT TALEPLERİ

1. Bu Mutabakat Muhtırası'nın uygulanması esnasında, üçüncü taraf tazminat talepleri konusunda Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatı geçerlidir.

2. Taraflar, ağır kusur veya kasıt bulunmadıkça, bu Mutabakat Muhtırası kapsamındaki faaliyetlerin icrası esnasında personelinin yaralanması veya ölümü halinde veya kişilere, mallara ve çevreye verilen zarar/ziyan nedeniyle birbirlerinden tazminat talebinde bulunamaz.

3. Taraflar ortaya çıkan durumun ağır kusur veya kasıttan kaynaklanıp kaynaklanmadığını müştereken belirler.

MADDE XIV

İDARİ HUSUSLAR

1. Mübadele Askerî Personeli, Misafir Personel ve Misafir Öğrencilerin Statüsü:

a. Gönderen Taraf, personelinin ve öğrencilerini eğitimden önce bu Mutabakat Muhtırası çerçevesindeki statüler, haklar, sorumluluklar, görevler, uygulanacak eğitimin kapsamı, iâşe ve ibate esasları ile mali hususlar hakkında bilgilendirir.

b. Mübadele Askerî Personeli, Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenciler, diplomatik ayrıcalıklar ve bağışıklıklara sahip değildir.

c. Taraflarca başka şekilde kararlaştırılmadığı sürece, Kabul Eden Taraf tarafından Mübadele Askerî Personeline, Misafir Personel ve Misafir Öğrencilere, bu Mutabakat Muhtırası'nda veya bu Mutabakat Muhtırası'na dayanarak yapılacak anlaşmalar ya da diğer düzenlemelerde belirtilen görevlerin dışında başka görev verilmez.

d. Kabul Eden Taraf ülkesinde kalmalarına müsaade edilen Mübadele Askerî Personeli, Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenciler hiçbir siyasi faaliyet veya Kabul Eden Taraf aleyhinde faaliyette bulunmazlar.

e. Kabul Eden Taraf tarafından, Mübadele Askerî Personeline, bir aydan fazla süreli eğitim/kurs için ülkesine gelen Misafir Personele, Yakınlarına (sadece eş ve 12 yaşından büyük çocuklarına) ve Misafir Öğrencilere statüsüne uygun olarak özel kimlik kartı verilir.

2. Kıyafet:

Bu Mutabakat Muhtırası çerçevesinde imzalanacak diğer mutabakat muhtıraları, protokoller ve teknik düzenlemeler ile aksine karar verilmedikçe, Gönderen Tarafın askerî personeli kendi millî üniformalarını giyme hakkına sahiptir. Görev sırasında, bir faaliyetin icrası için gerekli teçhizat mümkün olduğunca Kabul Eden Taraf tarafından sağlanır. Ancak, Misafir Öğrenciler, Kabul Eden Tarafın sağlayacağı askerî üniformayı giymek zorundadırlar. Bu öğrenciler Gönderen Taraf tarafından verilen bir askerî sembolü tanınmaları için üniformalarına takabilirler.

3. İzin:

a. Misafir Personel ve Misafir Öğrencilerin tatil, izin ve diğer nedenlerle mevcut olmadığı durumları, eğitim planı gereklerine ve Kabul Eden Tarafın aynı konumdaki personeli için geçerli kurallarına göre düzenlenir.

b. Kabul Eden Taraf sağlık teşkillerinin istirahatini onaylamasına binaen, Misafir Personel ve Misafir Öğrenciler sağlık raporunun ışığında ilgili eğitim/öğretim kurumunun mevzuatında belirtilen süre kadar eğitimde mevcut olmayabilir. Bu istirahat bitiminde ilgilinin eğitimini sürdürmeyecek durumda olması halinde, faaliyetine son verilebilir ve Kabul Eden Tarafın muvafakati ile veya taraflar arasında karşılıklı kararlaştırıldığı şekilde Gönderen Tarafça bu personel başka bir personel ile değiştirilebilir.

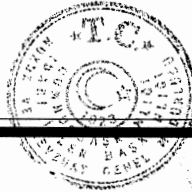
c. Kabul Eden Tarafın ülkesi dışında yapılacak tatiller haricinde kullanılacak izinler; her iki Tarafın yetkili makamları arasında varılacak mutabakata uygun olarak, Kabul Eden Tarafın yetkili makamınca verilir.

d. Misafir Personel ve Misafir Öğrenciler, Kabul Eden Tarafın ülkesinde uygulanan çalışma saatlerine ve buna ilişkin esaslara tabidir.

e. Misafir Personel, millî gün ve/veya günlerinde askerî ataşeliği/büyükelçiliğinin düzenleyeceği faaliyetlere katılabilir. Bu günlerde izinli sayılabilir.

4. Ölüm:

a. Kabul Eden Taraf, Misafir Personel veya Yakınlarından birinin ya da Misafir Öğrencilerin ölümü halinde, Gönderen Tarafın yetkili makamını durumdan derhal haberdar eder.

b. Kabul Eden Taraf, Gönderen Tarafın talebi üzerine cenazenin; Kabul Eden Taraftaki en yakın uluslararası havaalanı, liman veya çıkış kapısına nakli için her türlü kolaylığı sağlamak ve harcamaları üstlenmek yükümlülüğündedir. Bu noktadan sonra, cenazenin nakli Gönderen Tarafın sorumluluğundadır.

5. Kabul Eden Taraf tarafından, Mübadele Askerî Personeli, Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrencilerin ikametleri, güvenlikleri sağlanır ve mütekabiliyet esasına istinaden taraf ülkeler tarafından belirlenecek diğer kolaylıklardan yararlanmaları için gerekli tedbirler alınır.

6. Misafir Personel ve Yakınları orduyevleri ve askerî kantinlerden Kabul Eden Tarafın düzenlemeleri çerçevesinde yararlanabilirler.

7. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenciler çevreye zarar verebilecek faaliyetlerden kaçınır, çevre kirliliğinin önlenmesine azami dikkat eder ve Kabul Eden Tarafın konuya ilişkin düzenlemelerine uyar.

8. Kabul Eden Taraf, Kabul Eden Tarafın faaliyetlerinin icrası için gerekli olan ulaştırma hizmetlerinden mütekabiliyet ilkesi temelinde imkân ve kabiliyetleri çerçevesinde ücreti mukabili/ücretsiz olarak teminine ilişkin nihai kararı verir.

9. Eğitim ve öğretim, Kabul Eden Tarafın mevzuatına göre verilir. Misafir Öğrenci ve Misafir Personelden; akademik başarısızlık, disiplinsizlik, sağlık sorunları vb. nedenlerle eğitim ve öğretimi takip edemeyecek olanların eğitim ve öğretim kurumları ile ilişkileri Kabul Eden Tarafın mevzuatında belirtilen esaslar çerçevesinde kesilir. Taraflarca gerekli görülmesi halinde hayati risk içeren ve uzmanlık gerektiren (uçuş eğitimi, atış eğitimleri, vb.) eğitimler için bu Mutabakat Muhtırası'na dayanan protokoller yapılabilir.

MADDE XV

SAĞLIK HİZMETLERİ

1. Misafir Personel, Mübadele Askerî Personeli ve Misafir Öğrenci, bu Mutabakat Muhtırası gereği her türlü faaliyeti gerçekleştirebilecek sağlık koşullarında bulunmalıdır. Kabul Eden Taraf bu kişilerin sağlık bakımından uygun olduğunu gösteren sağlık raporunu talep edebilir.

2. Misafir Öğrencilerin muayene ve tedavi hizmet giderleri Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatına göre karşılanır. Misafir Öğrencilerin sağlık sigortası primleri veya sağlık giderleri Kabul Eden Taraf tarafından karşılanır.

3. Misafir Personel, Mübadele Askerî Personeli ve Yakınlarının acil sağlık ve acil dış bakım hizmetleri Kabul Eden Tarafça ücretsiz olarak karşılanır. Misafir Personel, Mübadele Askerî Personeli ve Yakınlarının acil sağlık ve acil dış bakım hizmetleri dışında kalan muayene ve tedavi hizmet giderleri Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatına uygun olarak yaptırılacak bir sağlık sigortası tarafından karşılanır.

4. Misafir Personel, Mübadele Askerî Personeli ve Yakınlarının sigorta primleri veya tüm tedavi hizmet giderleri Kabul Eden Tarafça ücretli veya ücretsiz olarak karşılanabilir. Kabul Eden Tarafça ücretli verilmesine karar verilmesi durumunda Misafir Personel, Mübadele Askerî Personeli ve Yakınlarının sigorta primleri veya tüm tedavi giderleri Gönderen Taraf veya Misafir Personel veya Mübadele Askerî Personeli tarafından karşılanır.

MADDE XVI

GÜMRÜK VE PASAPORT İŞLEMLERİ

1. Misafir Personel, Mübadele Askerî Personeli ve Yakınları ile Misafir Öğrenciler, Kabul Eden Tarafın, yabancıların ülkede seyahatine ilişkin yasal düzenlemelerine ve Kabul Eden Tarafın ülkeye giriş ve ülkeden çıkışta uygulanan gümrük usullerine tabidirler.
2. Bununla birlikte Kabul Eden Taraf, kendi mevzuatı çerçevesinde mümkün olan idari desteği sağlar.

MADDE XVII

UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMLENMESİ

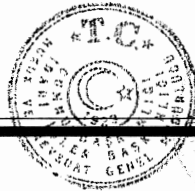
1. Bu Mutabakat Muhtırası'nın uygulanmasından veya yorumlanmasından doğan herhangi bir uyuşmazlık Taraflar arasında istişare ve görüşmeler yoluyla çözülür ve çözüm için herhangi bir ulusal veya uluslararası mahkemeye veya üçüncü tarafa intikal ettirilemez.
2. Uyuşmazlık meydana geldiği tarihten itibaren 60 (altmış) gün içinde çözülmezse, Taraflar 30 (otuz) gün içinde görüşmelere başlar. Müteakip 60 (altmış) gün içinde çözüm sağlanmadığı takdirde, Taraflar bu Mutabakat Muhtırası'nı Madde XVIII'de belirtilen usul uyarınca sona erdirebilir.

MADDE XVIII

SON HÜKÜMLER

(ONAY VE YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ/TADİL VE GÖZDEN GEÇİRME/ YÜRÜRLÜK SÜRESİ VE SONA ERDİRME/ METİN VE İMZA)

1. Bu Mutabakat Muhtırası, Tarafların Mutabakat Muhtırası'nın yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal usullerini tamamladığını birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirimin alındığı tarihte yürürlüğe girer.
2. Bu Mutabakat Muhtırası, yürürlüğe giriş tarihinden itibaren 5 (beş) yıllık süre için yürürlükte kalır.
3. Taraflardan her biri gerektiğinde Mutabakat Muhtırası'nın değiştirilmesi veya gözden geçirilmesini diplomatik yollarla önerebilir. Yazılı önerinin alındığı tarihten itibaren 30 (otuz) gün içerisinde görüşmeler başlar. 60 (altmış) gün içerisinde bir sonuca varılamaz ise, Taraflar bu Mutabakat Muhtırası'nı bu Maddenin 5'inci Fıkrasında belirtilen usul uyarınca sona erdirebilir.
4. Bu Mutabakat Muhtırası, Taraflardan biri Mutabakat Muhtırası'nı sona erdirmeye niyetini diğer tarafa diplomatik yollarla yazılı olarak bildirmediği takdirde, birer yıllık süreler için kendiliğinden uzar.

5. Taraflardan biri Mutabakat Muhtırası'nı herhangi bir zamanda sona erdirmeyi niyetini diğey Tarafa diplomatik yollarla yazılı olarak bildirebilir. Mutabakat Muhtırası'nın sona erdiğine ilişkin yapılan bildirimler, yapıldığı tarihten 90 (doksan) gün sonra hüküm doğurur.

6. Bu Mutabakat Muhtırası'nın sona ermesi, devam eden programlar ve faaliyetleri etkilemez.

Bu Mutabakat Muhtırası, Bağdat'ta, 22 Nisan 2024 tarihinde, Türkçe, Arapça ve İngilizce dillerinde, her biri eşit derecede geçerli olmak üzere, ikişer asıl nüsha olarak tanzim edilmiştir. Yorum farklılığı olması durumunda, İngilizce metin geçerlidir.

Bu Mutabakat Muhtırası, kendi Hükümetlerince gerektiği gibi yetkilendirilen ve aşağıda imzaları bulunanlar tarafından imzalanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI

İMZA :

İSİM :

UNVAN : Milli Savunma Bakanı

IRAK CUMHURİYETİ
SAVUNMA BAKANLIĞI

İMZA :

İSİM :

UNVAN : Savunma Bakanı

